

Sygn. akt III AUa 1316/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSO del. Maria Ołtarzewska (spr.)
Protokolant:	stażysta Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2015 r. w Gdańsku

sprawy A. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu składek

na skutek apelacji A. A.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 marca 2014 r.,
sygn. akt IV U 1016/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1316/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 października 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych po rozpatrzeniu wniosku A. A. o umorzenie należności na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) działając na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) umorzył postępowanie w zakresie nieopłaconych należności z tytułu składek na:

- ubezpieczenie zdrowotne za okres 05/1999r., 01/2000r.-07/2001r., 08/2002r.-09/2002r.,

- Fundusz Pracy za okres 02/2000 r. - 07/2001r.

Przedstawiając motywy jakie legły u podstaw wydania zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, iż w oparciu o złożony wniosek dokonał analizy konta wnioskodawcy w wyniku czego ustalił, że przedawnieniu uległo prawo dochodzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc 05/1999r. Ponadto podkreślił, iż z analizy konta wynika, że na dzień złożenia wniosku A. A. nie posiadał zaległości z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres 01/2000r.- 07/2001r., 08/2002r.- 09/2002r. Przytaczając brzmienie art. 1 ust. 1 i ust. 6 powołanej wyżej ustawy organ rentowy wskazał, iż wynika z niego, że umorzenie nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy może nastąpić wyłącznie w przypadku umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe za ten sam okres.

Orzekając jak w sentencji decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wziął pod uwagę, iż w stanie faktycznym i prawnym zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania podnosząc przy tym, że z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia wówczas, gdy w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł A. A., który zaskarżając ją w całości zarzucił przedmiotowemu orzeczeniu:

- obrazę prawa materialnego mianowicie art. 1 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) przez jego wadliwą wykładnię;
- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie art. 105§1 k.p.a. przez jego niewłaściwe zastosowanie,
- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności związanych z rozliczeniem ściąganych w trybie egzekucyjnym należności od dłużnika na poczet poszczególnych funduszy.

Mając na uwadze sformułowane zarzuty A. A. wniósł o powołanie biegłego sądowego z zakresu rachunkowości.

W uzasadnieniu wywiedzionego odwołania wnioskodawca podniósł, że organ rentowy dokonał wadliwej wykładni tzw. „ustawy abolicyjnej” przez rozróżnienie funduszy, które podlegają umorzeniu i funduszy niepodlegających umorzeniu. W jego ocenie, co wynika z samej nazwy ustawy, jej przedmiotem jest umorzenie całości zobowiązań dłużnika wobec ZUS powstałych w okresie ustalonym w ustawie. Odwołujący wyartykułował również, iż organ rentowy całkowicie dowolnie wręcz samowolnie zaliczył należności ściągane w trybie egzekucyjnym z renty, a następnie emerytury. Egzekucja należności odbywała się na podstawie tytułów wykonawczych, co tym samym czyniło w jego ocenie zadziwiającym fakt istnienia zaległości określonych w zaskarżonej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych prezentując argumentację jak w zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołania. Nadto nadmienił, że we wskazanym czasookresie wnioskodawca nie posiada zaległości z tytułu nieopłaconych składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe. Zatem mając na uwadze, że zaległe składki zdrowotne i składki na FP mogą być umorzone jedynie w sytuacji gdy umorzeniu podlegają obowiązkowe składki za ten sam okres umorzył postępowanie w sprawie.

Wyrokiem z 11 marca 2014r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że odmówił A. A. umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres maj 1999 r., styczeń 2000 r. – lipiec 2001 r. oraz sierpień 2002 r. – wrzesień 2002 r. oraz na Fundusz Pracy za okres luty 2000 r. - lipiec 2001 r. Swoje rozstrzygnięcie oparł na następującym stanie faktycznym i prawnym.

Na dzień 31 grudnia 1998r. A. A. prowadził działalność gospodarczą (...) i z tego tytułu podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. W związku z przyznaniem prawa do renty wnioskodawca od dnia 1 sierpnia 2002r. dokonał jedynie zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego. Z dniem 1 października 2002r. A. A. dokonał wyrejestrowania działalności. Z uwagi na okoliczność, że A. A. nie dokonywał wpłat należnych składek dobrowolnie organ rentowy dokonał ich ściągnięcia w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego wynikiem czego

w sierpniu 2004r. dokonano zajęcia rachunku bankowego wnioskodawcy, a od 2 stycznia 2008r. dokonano przekierowania egzekucji na świadczenie emerytalne. W dniu 2 września 2013r. A. A. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu składek na podstawie tzw. „ustawy abolicyjnej”. W odpowiedzi na zgłoszony wniosek organ rentowy decyzją z dnia 31 października 2013r. na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) działając na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) umorzył postępowanie w zakresie nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres 05/1999r., 01/2000r.-07/2001r., 08/2002r.-09/2002r. oraz Fundusz Pracy za okres 02/2000 r.-07/2001.

Mając na względzie powyższe Sąd pierwszej instancji wskazał, iż zgłoszonym żądaniem A. A. domagał się umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wskazując, iż nie pamięta w jakim czasookresie owe zadłużenie powstało. Motywując zgłoszony wniosek, a następnie odwołanie A. A. podnosił, iż tzw. ustawa abolicyjna umożliwia umorzenie wszystkich składek zarówno na ubezpieczenia społeczne jak i zdrowotne oraz na Fundusz Pracy, których obowiązek zapłaty powstał w okresie od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r., i wbrew stanowisku ZUS, zdaniem ubezpieczonego nie można z przepisów ustawy wywieść, iż dotyczy to tylko łącznie umarzanych składek. Nadto ubezpieczony zakwestionował sposób dokonywanej przez organ rentowy egzekucji oraz wysokość pozostałego do zaspokojenia roszczenia żądając w tej kwestii przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.

Sąd pierwszej instancji uznał, iż z zapatrywaniem A. A. nie sposób się zgodzić, co rzutowało na uznanie wywiezionego przez niego odwołania za bezzasadne. Ustawa, która reguluje zgłoszone przez wnioskodawcę żądanie tj. ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, obowiązująca od dnia 15 stycznia 2013r., w art. 1 ust. 1 wyznaczyła ramy podmiotowe i przedmiotowe jej stosowania. I tak, w myśl powołanego przepisu, na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

- 1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,
- 2) innej niż wymieniona w pkt 1

umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż bez wątpienia wnioskodawca jako osoba prowadząca działalność w zakresie wolnego zawodu mieści się w katalogu podmiotów uprawnionych do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem. Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż odmiennie natomiast od prezentowanego przez niego poglądu należy ocenić możliwość samodzielnego umorzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy. W ocenie Sądu pierwszej instancji dokładna bowiem analiza zacytowanej normy nakazuje uznać, że poprzez zawarcie w jej dalszej treści zwrotu „umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia” uznać należy, iż regulacja ustawy dotyczy ubezpieczenia społecznego: emerytalnego, rentowego i wypadkowego i to powstanie zaległości z tego tytułu w zakreślonych ramach czasowych, uprawnia określone podmioty do wystąpienia z wnioskiem o ich umorzenie, oczywiście przy spełnieniu pozostałych przesłanek warunkujący możliwość akceptacji takiego wniosku. Akcentowany natomiast ust. 6 analizowanego artykułu nie stanowi, jak wywodzi odwołujący oddzielnej podstawy do ubiegania się o umorzenie składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy lecz, w ocenie Sądu, stanowi o automatycznym

rozszerzeniu mocy umorzenia składek społecznych na przypadające w tym samym czasookresie składki na pozostałe ubezpieczenia. Świadczy o tym dobitnie sam sposób redakcji analizowanej normy zgodnie, z którą umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Poprzez powołaną regulację ustawodawca wprowadził pewną systematyzację postępowań przed organem rentowym i jednocześnie ograniczył zakres prowadzonych postępowań wyjaśniających albowiem uwzględnienie zgłoszonego wniosku o umorzenie należności i wydanie w tej kwestii decyzji o umorzeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe skutkuje jednocześnie umorzeniem należności na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy przypadających w tym samym okresie co należności umorzone z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, bez potrzeby wydawania odrębnej w tej kwestii decyzji i badania czy spełnione są przesłanki do umorzenia. Co więcej podmiot ubiegający się o zwolnienie z obowiązku uiszczenia zaległych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe nie musi w nim zawierać jednocześnie żądania umorzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy, gdyż umorzenie pierwszej kategorii składek spowoduje automatyczne z mocy prawa obowiązek umorzenia drugiej kategorii składek. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji wykładnia skutkowałą uznaniem, iż w sytuacji, gdy wnioskodawca nie posiada zadłużenia z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe nie może ubiegać się o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy. W ocenie Sądu pierwszej instancji jednakże konsekwencją poczynionych rozważań winna być decyzja odmawiająca umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres 05/1999r., 01/2000r.-07/2001r., 08/2002r.-09/2002r. oraz Fundusz Pracy za okres 02/2000 r.-07/2001r., a nie jak uczynił to organ rentowy umarżająca postępowanie. W ocenie Sądu pierwszej instancji bowiem w odniesieniu do sprawy wnioskodawcy stosowana była regulacja, która w treści ust. 13 art. 1 ustanawia jedynie dwie formy rozstrzygnięcia zgłaszanego na podstawie ustawy wniosku, a mianowicie umorzenie należności, w sytuacji jego uwzględnienia oraz odmowę umorzenia należności w sytuacji braku podstaw do zastosowania powołanej instytucji. Na marginesie Sąd pierwszej instancji wskazał, iż wbrew zapatrywaniu organu rentowego przedmiotowej sprawie nie można przypisać znamion oczywistości albowiem jak dowodzi przeprowadzony powyżej wywód sformułowanie przez ustawodawcę zakresu przedmiotowego ustawy może być poczytywane jako niejasne i budzić wątpliwości.

Sąd pierwszej instancji odnosząc się natomiast do drugiego sformułowanego przez wnioskodawcę zarzutu opisanego szerzej w jego piśmie procesowym z dnia 23 stycznia 2014r., a mianowicie niewłaściwego trybu dokonywania rozliczeń z należności uzyskanych w drodze postępowania egzekucyjnego oraz rozbieżności dotyczących ram czasowych nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy, co winno zostać zweryfikowane przez biegłego sądowego, Sąd pierwszej instancji uznał podniesiony zarzut za całkowicie chybiony, uzasadniając to tym, iż Sąd pierwszej instancji jest władny orzekać, w tym badać, zasadność i prawidłowość zaskarżonych decyzji w ramach przez nie określonych. Zakres dowodzenia zatem w postępowaniu sądowym został ograniczony do oceny możliwości umorzenia wnioskodawcy należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe, skoro takie zaległości nie istniały w spornym czasookresie Sąd Okręgowy w świetle przeprowadzonych powyżej dywagacji nie miał obowiązku badania wysokości i istnienia zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy. Jeśli wnioskodawca kwestionuje sposób przeprowadzenia egzekucji administracyjnej winien skarżyć jej przebieg przed organami uprawnionymi do kontroli owych postępowań, nadto chcąc zweryfikować istniejący stan zadłużenia winien w pierwszej kolejności zwrócić się z wnioskiem dotyczącym podnoszonej kwestii do organu rentowego i dopiero wydanie decyzji w tym przedmiocie uprawniać go będzie do żądania jej weryfikacji przez Sąd Okręgowy. Są pierwszej instancji na marginesie zauważył, że przebieg i tryb rozliczania wyegzekwowanych składek ustala Rozporządzenie Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych, co wyklucza tym samym dowolność w dokonywaniu przez ZUS rozliczania wyegzekwowanych od ubezpieczonego kwot. Nadto Sąd pierwszej instancji nie zauważył podnoszonych przez wnioskodawcę rozbieżności w ustaleniu okresu nieopłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy. W treści bowiem pisma z dnia 4 grudnia 2013r. organ rentowy wskazał zbiorczo, iż wnioskodawca posiada

zaległości z tytułu składki zdrowotnej za okres od 01/2000r. do 09/2002r. i na Fundusz Pracy od 02/2000r. do 09/2002r. Sąd Okręgowy zauważył, że w skarżonej decyzji organ rentowy zawęził natomiast odpowiednio ramy czasowe jako 01/2000r.-07/2001r. oraz 08/2002r.-09/2002r. i 02/2000r. – 07/2001r. albowiem w tym czasookresie wnioskodawca nie posiadał zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne co wyłącza możliwość ubiegania się tym samym o umorzenie składek zdrowotnych i na Fundusz Pracy za ten okres. Składki natomiast za pozostały okres tj. od 08/2001r. do 07/2002r. zostały uwzględnione wraz z przypadającymi w tym czasookresie składkami społecznymi w decyzji Nr (...)

W kontekście zaprezentowanych rozważań Sąd Okręgowy na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) w myśl art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że odmówił A. A. umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres 05/1999r., 01/2000r.-07/2001r., 08/2002r.-09/2002r. oraz Fundusz Pracy za okres 02/2000 r.-07/2001r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 1 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umarzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalności (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że umorzeniu podlegają tylko te składki na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, co do których występuje w równoległych okresach zadłużenie po stronie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe; naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd I instancji dowodu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, związanego z rozliczaniem dochodzonych od powoda należności w trybie egzekucyjnym, zaliczaniem ich na poczet poszczególnych kont (na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz zdrowotne i na Fundusz Pracy) - w postaci niepowołania biegłego z dziedziny rachunkowości stosowanej w ZUS. Ponadto ubezpieczony zarzucił niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, poprzez uchylenie się przez Sąd Okręgowy od dokonania stosownych ustaleń faktycznych, a w szczególności nieustalenie dlaczego ZUS przez okres około dwóch lat zaliczał wszystkie należności ubezpieczenia emerytalne, z pominięciem ubezpieczenia zdrowotnego i Funduszu Pracy, co skutkowało decyzją o odmowie umorzenia składek.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o powołanie biegłego z dziedziny rachunkowości stosowanej w ZUS na okoliczność wykazania, że należności winny być rachowane proporcjonalnie co do wpłat a tym samym skutkować winno to znacznie mniejszymi rozbieżnościami - albo ich całkowitym brakiem - w spłatach należności z tytułu różnych ubezpieczeń, a w konsekwencji zmianę zaskarżonego wyroku poprzez umorzenie spornych należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okresy: maj 1999 r.. styczeń 2000 r. - lipiec 2001 r. oraz sierpień 2002 r. - wrzesień 2002 r. oraz na Fundusz Pracy za okres luty 2000 r. - lipiec 2001 r. ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż zastosowana przez Sąd pierwszej instancji literalna wykładnia art. 1 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umarzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalności zawodzi, ponieważ prowadzi do sytuacji, że umarza się należności dłużnikowi, który nie uiszczał w ogóle żadnych składek, a więc tym samym ma zadłużenie z wszystkich równoległych tytułów, tj. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na społeczne i na Fundusz Pracy. Natomiast nie ma prawa do tzw. abolicji dłużnik, który dokonał spłat zadłużenia na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w danym okresie. Zdaniem ubezpieczonego wyrażony przez Sąd pierwszej instancji pogląd stanowi de facto nową, negatywną przesłankę, która w żaden sposób nie znajduje uzasadnienia w idei tzw. ustawy abolicyjnej. Ubezpieczony nadmienił, iż intencją ustawodawcy było odciążenie wszystkich tych dłużników, dla których spłata należności byłaby zbyt dotkliwa, bez względu na istniejące tytuły tychże zadłużeń. Tym samym więc jedna grupa dłużników ma prawo do abolicji, a druga nie. W ocenie ubezpieczonego ma tu miejsce ograniczenie praw i wolności, o którym mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawodawca nie traktuje równo podmiotów podlegających ustawie. Art. 32 ust.1 zdanie drugie stanowi „wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne”.

W ocenie ubezpieczonego nie istnieje żaden racjonalny powód dla którego „ustawa abolicyjna” miałaby różnicować dłużników ze względu na to, w jakiej kolejności zaliczano im należności z tytułu zaległych składek na poszczególne rodzaje ubezpieczeń. Przede wszystkim dla ubezpieczonego nie jest jasne dlaczego rozróżnienie takie miałyby być wprowadzone tylko z uwagi na zaległości w różnych składkach. Warunki stosowania takiej ustawy powinny być jasno określone, a takie nie są, co wskazał Sąd I instancji w swym uzasadnieniu - „sformułowanie przez ustawodawcę zakresu przedmiotowego ustawy może być pochybnie jako niejasne i budzić wątpliwości”. Wobec niejasności sformułowań użytych w „ustawie abolicyjnej”, dokonując analizy jej przepisów, zdaniem ubezpieczonego nie można stosować wykładni, która z założenia zmierza w stronę pokrzywdzenia podmiotów nią objętych. Ubezpieczony dodał, iż nie bez znaczenia jest tu także zasada państwa prawa ustanowiona w art. 2 Konstytucji RP i tzw. zasada proporcjonalności, które to w kontekście wykładni art. 1 ust. 1 i 6 ustawy abolicyjnej powinny stanowić swoiste dyrektywy wykładni.

Ubezpieczony wskazał, iż przyjęta przez Sąd pierwszej instancji wykładnia art. 1 ust. 1 i 6 ustawy abolicyjnej, pozornie zgodna z literalnym brzmieniem przepisów, nie koresponduje z wykładnią funkcjonalną, zgodnie z którą umorzyć można zadłużenie z tytułu należności wszystkich ubezpieczeń, ale tym bardziej można umorzyć te składki, które pozostały do spłaty. Ustawa abolicyjna powinna bowiem prowadzić do umorzenia należności z tytułu należnych - jakichkolwiek - składek, inaczej bowiem ustawodawca premiowałby te osoby, które nie zadały sobie nawet najmniejszego trudu minimalnej spłaty należności, a gdyby w niniejszej sprawie na ubezpieczenie emerytalne za okres: styczeń 2000 r. - lipiec 2001 r. oraz sierpień 2002 r. - wrzesień 2002 r. oraz na Fundusz Pracy za okres luty 2000 r. - lipiec 2001 r., nie wpłynęła żadna kwota, to zostałyby powodowi umorzone wszystkie składki zarówno na ubezpieczenie emerytalne, zdrowotne, jak i Fundusz Pracy wraz z odsetkami.

Ubezpieczony nadmienił, iż w okresach, w których powstało to zadłużenie powód ciężko chorował, a ostatecznie utracił całkowicie wzrok. Nawroty choroby skutecznie przyczyniły się do powstania zadłużenia, które z wyżej wymienionych przyczyn (choroba, utrata wzroku) było spłacane przez powoda w drodze przymusowej egzekucji administracyjnej.

Ponadto ubezpieczony podniósł, iż Sąd I instancji nie wyjaśnił wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności nie ustalił, dlaczego ZUS przez okres około dwóch lat zaliczał wszystkie należności na ubezpieczenia emerytalne, z pominięciem ubezpieczenia zdrowotnego i Funduszu Pracy, co skutkowało decyzją o odmowie umorzenia składek.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie podziela bowiem przedstawionych w apelacji zarzutów naruszenia przepisów procedury cywilnej, ani prawa materialnego, w tym środka odwoławczego wskazanych.

Sąd Apelacyjny podziela natomiast argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne nie znajdując tym samym podstawy do ponownego, szczegółowego przytaczania dokonanych już ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy - wbrew twierdzeniom ubezpieczonego zawartym w apelacji - w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Wskazać trzeba, że jeśli apelujący chce podważyć sędziowską ocenę dowodów, nie może ograniczyć się do przedstawienia własnej oceny. Nie wystarczą stwierdzenia, że ustalenia faktyczne są wadliwe ani też wskazanie stanu faktycznego, który — zdaniem skarżącego — odpowiada rzeczywistości. Taki sposób podważania sędziowskiej oceny, stanowi zwykłą polemikę, która nie może odnieść skutku. Sędziowskiej ocenie dowodów nie można przeciwstawiać własnej oceny, przeciwnie — konieczne jest wskazanie, umiejscowionych w realiach danej sprawy, przyczyn, dla których ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Należy wykazać, że sąd przekroczył granice swobodnej

oceny dowodów. Dopóki skarżący nie wykaże istotnych błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności, czy też bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadzą do wniosków odmiennych, dopóty nie można uznać, że sąd naruszył art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego odnoszące się do możliwości zweryfikowania trybu dokonywania rozliczeń z należności uzyskanych w drodze postępowania egzekucyjnego oraz rozbieżności dotyczących ram czasowych nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy przez biegłego sądowego. Sąd pierwszej instancji prawidłowo zbadał zasadność i prawidłowość zaskarżonej decyzji w ramach przez nią zakreślonych. Zatem należy przyjąć, iż Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż w postępowaniu sądowym został ograniczony do oceny możliwości umorzenia wnioskodawcy należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe, skoro takie zaległości nie istniały w spornym czasookresie Sąd pierwszej instancji w świetle przeprowadzonych powyżej dywagacji nie miał obowiązku badania wysokości i istnienia zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy. Trafnie zatem Sąd pierwszej instancji zaznaczył w uzasadnieniu swojego wyroku, iż jeśli wnioskodawca kwestionuje sposób przeprowadzenia egzekucji administracyjnej winien skarżyć jej przebieg przed organami uprawnionymi do kontroli owych postępowań, nadto chcąc zweryfikować istniejący stan zadłużenia winien w pierwszej kolejności zwrócić się z wnioskiem dotyczącym podnoszonej kwestii do organu rentowego i dopiero wydanie decyzji w tym przedmiocie uprawniać go będzie do żądania jej weryfikacji przez Sąd.

W tym miejscu wskazać należy, że przebieg i tryb rozliczania wyegzekwowanych składek w okresie, w którym organ rentowy prowadził egzekucję zaległych składek z renty, a następnie z emerytury ubezpieczonego, ustalało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, wypłaconych zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz kolejności zaliczania wpłat składek na poszczególne fundusze (Dz. U. Nr 165, poz. 1197 ze zm.), nie zaś Rozporządzenie Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 78, poz. 465 ze zm.), które weszło w życie od dnia 22 maja 2008r. Uregulowanie prawne wyklucza tym samym dowolność w dokonywaniu przez ZUS rozliczania wyegzekwowanych od ubezpieczonego kwot. W tym miejscu Sąd Apelacyjny zaznacza, iż stwierdzenie ubezpieczonego, że jego zdaniem powyższe rozporządzenie znajduje zastosowanie jedynie w wypadku dobrowolnych wpłat nie ma odzwierciedlenia w samym rozporządzeniu, które takowego rozróżnienia nie wprowadza. Zgodnie § 6 wskazanego wyżej rozporządzenia z dnia 30 grudnia 1998r. oznaczone wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonane przez płatnika składek w obowiązującym terminie i wysokości wynikającej z rozliczenia dokonanego w deklaracji rozliczeniowej, zalicza się na pokrycie należności zgodnie z jego dyspozycją. Z kolei § 14 powyższego rozporządzenia stanowi, że wpłata dokonana przez poborcę skarbowego lub komornika sądowego w ramach prowadzonego przymusowego dochodzenia należności podlega rozliczeniu na pokrycie należności objętych danym tytułem wykonawczym. (ust. 1.) Dokonaną na pokrycie danego tytułu wykonawczego wpłatę rozlicza się na pokrycie należnych składek i przysługujących od nich odsetek za zwłokę za okres objęty danym tytułem, z zastrzeżeniem ust.5 (ust. 2.). Z wpłaty na pokrycie tytułu wykonawczego dotyczącego należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w pierwszej kolejności pokrywa się należne funduszowi emerytalnemu i otwartym funduszom emerytalnym składki i odsetki za zwłokę, proporcjonalnie do należności tych funduszy objętych danym tytułem wykonawczym. (ust. 3.) Pozostałą po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, wpłatę rozlicza się proporcjonalnie na pokrycie należnych składek i odsetek za zwłokę na fundusz rentowy, fundusz chorobowy i fundusz wypadkowy, proporcjonalnie do należności poszczególnych funduszy objętych danym tytułem wykonawczym. (ust.4.) Wpłatę dokonaną na pokrycie tytułu wykonawczego obejmującego wymierzoną dodatkową opłatę rozlicza się na pokrycie tej opłaty, z tym że w ramach wpłaty na pokrycie tytułu wykonawczego dotyczącego dodatkowej opłaty wymierzonej od nie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, w pierwszej kolejności pokrywa się opłatę należną na fundusz emerytalny, proporcjonalnie do kwoty objętej danym tytułem wykonawczym. Kolejność zaliczania wpłaty na poszczególne fundusze, o której mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio. (ust.5) Wpłata na pokrycie tytułu wykonawczego obejmującego należności Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń

Pracowniczych podlega rozliczeniu na pokrycie składek i należnych od nich odsetek za zwłokę na każdy fundusz, proporcjonalnie do należności każdego z tych funduszy do kwoty należności objętej danym tytułem wykonawczym. (ust.6) Jeżeli dokonana wpłata dotyczy tytułu wykonawczego obejmującego wymierzoną od nie opłaconych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych opłatę dodatkową, to wpłata ta podlega proporcjonalnie rozliczeniu na pokrycie opłaty dodatkowej przysługującej na poszczególne fundusze do kwoty objętej danym tytułem wykonawczym. (ust.7). Zgodnie zaś z § 15 rozporządzenia wpłata dokonana w ramach prowadzonej przez Zakład egzekucji na podstawie uprawnienia określonego odrębnymi przepisami podlega rozliczeniu na pokrycie należności objętych danym zajęciem praw majątkowych, zwanego dalej "zajęciem". (ust.1) Z wpłaty, o której mowa w ust. 1, pokrywa się w pierwszej kolejności koszty egzekucyjne: 1) koszty upomnienia, jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami istniał obowiązek jego wystawienia, 2) opłatę manipulacyjną, 3) opłatę za czynności egzekucyjne. (ust.2) Dokonaną w ramach danego zajęcia wpłatę, po zaspokojeniu należności, o których mowa w ust. 1, rozlicza się na pokrycie należnych składek i przysługujących od nich odsetek za zwłokę, z zastrzeżeniem ust. 4. (ust.3) Dokonaną wpłatę w ramach zajęcia obejmującego wymierzoną opłatę dodatkową po zaspokojeniu należności, o których mowa w ust. 1, rozlicza się na pokrycie tej opłaty, z tym że w ramach wpłaty na pokrycie zajęcia dotyczącego dodatkowej opłaty wymierzonej od nie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w pierwszej kolejności pokrywa się opłatę należną funduszowi emerytalnemu, proporcjonalnie do kwoty objętej danym zajęciem. Kolejność zaliczania wpłaty na poszczególne fundusze, o której mowa w ust. 6, stosuje się odpowiednio. (ust. 4.)Wpłatę na pokrycie zajęcia dotyczącego należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, po pokryciu należności, o których mowa w ust. 2, rozlicza się proporcjonalnie na należne składki i przysługujące od nich odsetki za zwłokę, objęte danym zajęciem, z tym że w pierwszej kolejności pokrywa się składki i odsetki za zwłokę należne funduszowi emerytalnemu i otwartym funduszom emerytalnym proporcjonalnie do należności na te fundusze objętych danym zajęciem. (ust. 5.) Pozostałą po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 5 kwotę rozlicza się na pokrycie należnych składek i odsetek za zwłokę na fundusz rentowy, fundusz chorobowy i fundusz wypadkowy, proporcjonalnie do należności poszczególnych funduszy objętych danym zajęciem. (ust. 6.) Wpłatę dotyczącą zajęcia obejmującego należności Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, po pokryciu należności, o których mowa w ust. 2, rozlicza się na pokrycie składek i należnych od nich odsetek za zwłokę na każdy fundusz, proporcjonalnie do należności każdego z tych funduszy do kwoty należności objętej danym zajęciem. (ust.7) Jeżeli dokonana wpłata dotyczy zajęcia obejmującego wymierzoną od nie opłaconych składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych opłatę dodatkową, to wpłata ta, po pokryciu należności, o których mowa w ust. 2, podlega proporcjonalnie rozliczeniu na pokrycie opłaty dodatkowej przysługującej na poszczególne fundusze do kwoty objętej danym zajęciem. (ust. 8.). § 16 powyższego rozporządzenia stanowi z kolei, iż w przypadku ściągnięcia w drodze egzekucji należności z tytułu składek wymierzonych z urzędu, rozliczenia wpłaty dokonuje się uwzględniając proporcje należności wynikające z deklaracji rozliczeniowej, na której podstawie dokonano wymiaru składek z urzędu, z uwzględnieniem § 14 i 15. Podobne rozwiązanie znajduje się w § 20 w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. zmieniającego powyższe rozporządzenie. Z powyższego jednoznacznie wynika, iż kolejność rozliczania przez organ rentowy wpłat wynika z przepisów prawa tym samym zbędnym było powoływania biegłego tak w pierwszej, jak i w drugiej instancji. Z treści powołanych wyżej przepisów wynika też, że w przypadku wpłat wynikających z danego tytułu wykonawczego dokonanych przez poborcę podatkowego lub komornika sądowego, lub wskutek prowadzonej przez ZUS egzekucji z zajętych praw majątkowych, w pierwszej kolejności wpłaty przeznaczają się na zaległe składki emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Stąd też pozwany organ rentowy prawidłowo rozliczył uzyskane kwoty na składki należne funduszom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu.

Sąd Apelacyjny za chybiony uznał też zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, dzieląc w pełni stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r., poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Z kolei art. 1 ust. 6 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Z uregulowania tego wynika, że aby zaistniały przesłanki do zastosowania ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, ubezpieczony musiałby posiadać w okresach spornych zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe. Następnie, w przypadku wystąpienia tych zaległości i przy spełnieniu pozostałych przesłanek określonych ustawą organ rentowy orzekłby o umorzeniu należności z tego tytułu. Dopiero w dalszej kolejności tj. po umorzeniu zaległych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, umorzeniu podlegałyby nieopłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy, należne za ten sam okres. Skoro ubezpieczony w okresach objętych zaskarżoną decyzją nie posiada nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, to logicznym jest, że nie mogły one być umorzone, a co za tym idzie, nie został spełniony warunek określony w ust. 6 art. 1 ustawy, wymagany do umorzenia zaległych składek na ubezpieczenia zdrowotne i Fundusz Pracy. Błędne też jest stanowisko ubezpieczonego wyrażone w uzasadnieniu apelacji, jakoby nie miał „prawa do tzw. abolicji dłużnik, który dokonał spłat zadłużenia na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w danym okresie. Jeszcze raz zaznaczyć trzeba, że aby umorzyć zaległe składki, to po pierwsze musi istnieć taka zaległość, a po drugie zaległość musi dotyczyć składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe. Dopiero po umorzeniu tych należności można umorzyć za ten sam okres inne zaległości, czyli składki na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy.

W tym miejscu Sąd Apelacyjny pragnie zaznaczyć, iż intencją ustawodawcy było przede wszystkim zniwelowanie barier finansowych dla małych i średnich przedsiębiorstw, pozwalającym im na odzyskanie płynności finansowej. Zatem Sąd Apelacyjny nie podziela argumentów ubezpieczonego o nierówności w traktowaniu tudzież różnicowaniu pozycji dłużników z uwagi na kolejność rozliczania składek. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w stosunku do ustawy abolicyjnej jako wyjątku nie może mieć pierwszeństwa wykładnia funkcjonalna przed literalną. Nie należy też powyższej ustawy wyklądać rozszerzająco. Tym bardziej, iż intencją ustawodawcy było nie ulżenie przedsiębiorcom w ciężkiej sytuacji w ogóle, ale umożliwienie rozwoju zadłużonym małym i średnim przedsiębiorcom. (Umorzenie należności powstałych z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność, Małgorzata Kozłowska)

Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację ubezpieczonego za bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.